

Kulturális intézmények akkor és most.

(művelődési ház, könyvtár, színház, ...)

Féléves dolgozat felépülése:

-absztrakt (1.000 karakter)

-fejlődés bemutatása, művelődési házak kialakulása (6.000 karakter)

-vidék/ nagyváros- működési elv, logika (3.000 karakter)

-példa1: Szentendre (3-4.000 karakter)

-példa2: Kőbánya (10.000 karakter)

elemzés, kialakulás, kontextus (városképi), rendszerváltás, 2000-es évek, ma, jövőkép

-esettanulmányok: 4 Msc hallgató Kőbánya, 1 Msc hallgató Szentendre- valós kérdések, kis beavatkozásokkal- közösségi hatások vizsgálata (6.000 karakter)

-mai alternatív intézmények működésének vizsgálata: Jurányi, Arthus, Trafó , jövőkép vizsgálata, építészeti kérdések boncolgatása a házak működésében (3.000 karakter)

Hátra van:

Jurányi interjú Rozgonyi-Kulcsár Viktóriával (intézményvezető)

Irodalom: A kultúra csarnokai - cikkek feldolgozás alatt

Városképi átalakulások elemzése- Verbai Lajos

Msc esettanulmányok értékelése

Munkaközi szövegrész:

Általános:

A művelődési háznak a '80-as években már fontos, lakosságmegetartó kulturális szereppel bírtak. Minőségi, a lakosság érdeklődését szem előtt tartó szolgáltatásaik alapvető fontosságúvá váltak. Verseny alakult ki a szabadidős programok szervezéséért, éppen ezért egyre fontosabb állami szerep is hárult a kulturális központokra. A művelődési házak mellett a nagyobb üzemek saját munkásaik számára, a munkavégzés helyszínén létrehozott klubjai is kialakultak, így az művelődési házakban mesterségesen generált nézőszám hanyatlani kezdett. Azonban nem csak ezek miatt csökkent a látogatottsági arány. A szocializmus gyengülése miatt egyre többször jutottak el az emberek nyugatra, és a 80-as évek végére már egyre több háztartásban jelen volt a rádió, a tv, a szépirodalom is.

A munka mellett maradt kevés szabadidőt egyre körültekintőbben használta ki a lakosság. Az otthon fogyasztható kultúra elterjedése, a közösségi eseményektől való eltávolodás egyre inkább lépéskényszerbe hozta a nagyvárosi kultúrházakat is. Szolgáltatásaik bővítésével, a központi irányítás elvárásainak megfelelően, de attól függetlenül is talpon kellett tudniuk maradni.

A vidéki házak legtöbbször rossz, és nem megfelelő méretű közösségi terek miatt már működésük első 10 évében kiürültek. Tömeges, mennyiségi építésük miatt üres, szükségszerűen fenntartandó épületekként álltak a falvak központjában. Szűk színpadtérrel és kevés kiszolgáló funkcióval rendelkező alaprajzuk kis mértékben képes a kiscsoportos foglalkozások irányába tartó változó igények befogadására.

Kőbánya:

A kőbányai művelődési ház fejlődése az 1990-es évektől napjainkig az azt üzemeltető személyek és a hozzájuk kötődő odaadó alkalmazottak eredménye. Az állami támogatás megvonása után sem lépett a megszűnő, ellehetetlenülő művelődési házak sorába. Az intézmény a '90-es évek változásai után Nonprofit Kft.-ként üzemelt tovább. A kulturális változást átélve, az üzemeltetés a felmerülő társadalmi igények minél szélesebb körű kielégítésre törekszik. A támogatás megvonásával az üzemeltetőknek kellett előteremteniük – a szakszerűtlen kivitelezés miatt is magas – üzemeltetési költségeket. (ez 2016-ban 124M forint volt). A házban nem csupán önkormányzati, iskolai, és kerületi rendezvények vannak, hanem olyan korábbi szakköri, torna, és oktatási események is helyet kapnak, amelyek széles körű társadalmi igényre tesznek szert. Így lehet az intézményben gyermektorna, felnőtt torna, balett, kortárs tánc, baba-mama foglalkozás és nyelvtanfolyam is. Felnőttek és gyermekek egyaránt örömmel járnak az épületbe, mivel az ismét képes olyan magas színvonalú, emberközpontú szolgáltatást nyújtani, mely pozitív érzetet kelt a látogatókba, és érzelmi, mentális kötődést alakít ki.

Az épület fizikailag rossz állapotban van. Homlokzati és belső téri felújítása egyaránt időszerű lenne. Érdekes összevetni a közösségi terek millióját az épületen belül működő

Szabó Ervin könyvtárával, mely rendezett- gondos belső, korszerű nyílászárói, jól karbantartott bútorai gondosságot, szeretetet sugároznak.

Ez kevésbé figyelhető meg a művelődési ház területén. A gondoskodás és a karbantartás egyértelműen fennáll, azonban jelentős anyagi támogatás nélkül az átfogó fejlesztések nehezen valósulnak meg. A kerületben lévő nagy ipari üzemek ellenére sincs lehetőség az épület felújítására, pedig jó példaként a "testvér" váci művelődési házat lehetne említeni, mely új "ruhájával" hasonló üzemeltetési stratégiájával az ottani közösségi élet újonnan felkapott intézményévé vált. (Vác:33.500 fő / Kőbánya: 78.700 fő).

Érdemes lenne megvizsgálni (esettanulmányok kapcsán), hogy milyen befolyással lenne a környezetre az épület korszerűsítése, lapostetejének fűvesítése, burkolatainak cseréje, esetleges alaprajzi átalakítása. Győrffy László igazgató szerint is érdemes lenne ilyen irányú kezdeményezéseket tenni. Jó példa erre az átellenes utcáskoron lévő új ügyfélszolgálati épületet, vagy a pár éve a KÖSZI bővítéseként felhúzott a Kő Cafe is. A két homlokegyenest más stílusú épülete egyhangúan pozitív fogadtatásban részesül a helybeliek részéről. Forgalmuk nagy, megítélésük pozitív.

A panelok, mint mára már nagyrészt felújított maradványok megszokottá váltak, de a művelődési ház burkolatával, formájával, kupolájával, "idegenségével" továbbra is egy negatív gondolattársítást hordozó kor lenyomata.

...

Irodalomjegyzék

(+ elemek):

- Buzás Kálmán, A Pataky Művelődési Központ történet, Módszertani füzetek/ különszám, A közművelődés házai Budapesten 4., Budapesti Művelődési Központ, 2007, p 7-80
- Buzás Kálmán, Volt egyszer egy kaszinó, Kőbányai füzetek, Pataky Művelődési központ, Budapest-Kőbánya 2005
- A kultúra csarnokai : a közösségi művelődés színterei, utópiák, mozgalmak, társadalomszervezés, a művelődési otthonok kialakulása, 1986, Budapest, Művelődéskutató Intézet, Kovalcsik József,
- A művelődési otthonok fejlesztése : 1960-1970, Budapest, Népművelési Propaganda Iroda, 1974, Pál Endre, Soós József
- A kulturális intézmények rendszere, a művelődési otthonok és művelődési közösségek, Budapest, Népművelési Propaganda Iroda, 1980, Vitányi Iván, Földiák András

Tervek, katalógusok

- Száray Lóránt, Zólyomi Alfonz szerk., *Magyar művelődési létesítmények 1945-70, Műszaki kiadó, Budapest, 1970, 9-10, 178-218*)
- ÉSZ 204/1-74 Művelődési épületek. Művelődési otthonok. Tervezési előírások, Budapest, 1975, Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium

Művelődésügyi cikkek

- Beszélgetés: Verbai Lajos, helytörténeti gyűjtemény vezetője (2017.02.07.)
- Beszélgetés: Györffy László, igazgató (2017.02.28.)